

G. A. OLSEN

En Skotte.

Knox: „Ja, saa fortsætter jeg, da jeg ser, at alle er enige om, at det vilde være grusomt at forfølge en saadan Mængde som den, der i dette Rige bekender Jesus Kristus, hvilket de har forsøgt mere end to eller tre Gange med Magt. Men efter at de ved Gud og hans Forsyn er bleven hindret i fremdeles at bruge Magt, har de opfundet andre listige og farlige Forholdsregler, nemlig at gøre Dronningen til deres Værktøj under Lovens Kappe, og saaledes skal det, som de ikke formaaede ved Magt, lykkes ved listigt Bedrageri. Thi hvem tror, mine Herrer, at Papisternes Grusomhed, (det er dette Rige, jeg taler om) vil have nok i Mordet paa disse to Brødre, som nu uretfærdigt er stillet for Retten for at blive endnu mere uretfærdig dømt? — Og derfor, Madame, se efter i Parlementsakterne, hvis De har Lyst. Jeg har aldeles ikke fejlet overfor Dem, thi jeg anklager ikke i min Skrivelse Deres Naade for Grusomhed, men jeg paastaar kun, at de skændige Papister, som for Tiden har opflammet Deres Naade mod disse Folk, er Djævelens Børn og derfor gør deres Faders Begæring, thi han var en Manddraber og Løgner fra Begyndelsen!”

Lethington (spydigt): „De glemmer, hvor De er! — De er ikke paa Prædikestolen.”

Knox: „Der, hvor jeg er, befaler min Samvittighed mig at sige Sandheden, og derfor siger jeg Sandheden. Bekæmp den, hvem der har Lyst!”

Derpaa vendte Knox sig til Dronningen og sagde, at Folk af redelig, menneskevenlig og blid Tænkemaade ofte fordervtes af slette Raadgivere, som Neros Eksempel viser, og at Papisterne, som hun lyttede til, var meget farlige Raadgivere. Hun skulde blot huske paa sin Moder.

Da Dronningen nu saa, at Knox var i Stand til at forsvare sig, foreholdt hun ham, at han nylig havde behandlet hende saa uærbødig og ikke engang lod sig røre af hendes Taarer.

Denne Bebrejdelse afviste Knox ogsaa, idet han lige ud fortalte, hvad der havde tildraget sig, og hvad han havde sagt.

Dronningen blev flov og hviskede noget til Lethington. Derpaa fik den anklagede Lov til at gaa hjem.

„Jeg takker Gud og Deres Majestæt,” sagde Knox, „og jeg beder Herren om at rensse Deres Hjerter for alt Papisteri og bevare Dem for Smigreres Raad, thi om de end maatte behage Deres Øren og forkerte Tilbøjeligheder en Tid lang, lærer Erfaringen os alligevel, at den Slags har bragt de bedste Fyrster i Elendighed.”

Dronningen forlod derpaa Salen, og Lorderne skred til Afstemning. Knox blev enstemmig frikendt.

Dette vakte en stor Storm fra Hoffolkene og især fra Lethingtons Side. Dronningen viste sig igen i Salen og forlangte, at Lorderne skulde skulde stemme en Gang endnu i hendes Paahør.

Men det vilde de ikke: „Skal Lethington være vor Formynder,” spurgte de, „eller skal en Kvindes Nærværelse faa os til at gøre Gud imod og fordømme en uskyldig mod vor Samvittighed af Føjelighed overfor Mennesker?”

De var desuden alle enige om at rose Knox for hans Ro og hans aabne forstandige Svar.

Ogsaa Biskoppen af Ross — en afgjort Papist — havde afgivet et frikendende Votum. Dronningens Vrede vendte sig derfor imod ham.

Dronningen (haanende): „Aa, gør ikke det lille Barn bange. Det er lige vaagnet op af Søvn! (arrig) Hvorfor skulde den gamle Nar ikke ogsaa gaa bag efter dem, der gik foran!”

Ross: „Deres Naade bedes betænke, at det i al Fald ikke er Forkærlighed for Manden eller hans Tro, der har faaet mig til at frikende ham. Men den ligefremme, slaaende Sandhed i hans Forsvar fik mig dertil, skønt jeg nok ved, at andre ønskede at fordømme ham!”

„I den Nat,” siger Knox, „blev der hverken danset eller kvinkeleret ved Hoffet, thi Madame havde ikke opnaaet at faa sit Ønske opfyldt.”

Hans Mund skal bindes!

Dronningen var meget lidt tilfreds. Hoffolkene havde det derfor heller ikke for godt. Især gik det ud over Murray, der havde været med at frikende Knox. Lethington maatte ogsaa høre ilde, fordi han havde lovet at faa Knox domfældt og ikke havde kunnet holde det.

Murray og Lethington slog sig derfor sammen engang endnu, skønt de ellers ikke passede sammen. Dertil var Murray for ærlig og Lethington for tvetydig. De vilde overtale Knox til at bekende sig skyldig ved at bede Dronningen om Forladelse. Det maatte nemlig for ingen Pris se ud, som om Dronningen havde trukket det korteste Straa.

Dette nægtede Knox bestemt. Han kunde jo ikke, sagde han, fornærme hele Adelen, som havde frikendt ham og heller ikke sætte Brødrenes Tillid paa Spil. Hvorledes skulde han kunne advare andre mod Oprør herefter, naar han selv maatte kende sig skyldig i denne Forbrydelse?

Disse to og flere andre beskyldte saa Knox for, at han tiltog sig en Magt, som ikke tilkom ham.

„Hvilken Forskel er der mellem ham og Paven,” spurgte man. „Pave nsendte jo ogsaa sine

Breve Landet over og forlangte Lydighed.”

Denne Beskyldning var saare farlig. Thi i Skotland var man angst for enhver art af Præsteregimente.

Knox bragte derfor Sagen frem for Generalsynoden. Han tog til at begynde med aldeles ingen Del i Forhandlingerne. Da man spurgte ham om Grunden, svarede han, at han ikke vilde tale, førend der var bleven dømt om, hvorvidt han havde tiltaget sig en uberettiget Magt eller ikke. Hoffolkene satte sig herimod, alt hvad de kunde; men Synoden tog Sagen op.

Knox gik ud, og da han atter kom ind, erklærede de alle, at han havde handlet paa deres Vegne og ingenlunde tiltaget sig nogen uberettiget Myndighed.

Knox havde atter sejret.

Men den reformerte Kirkes Udsigter blev stadig ringere. Dronningen arbejdede i al Hemmelighed. Hun skrev til Paven og de i Koncilium forsamlede Kardinaler og Bisper for at tilkendegive sin Villighed til at udrydde Kætteri og tage imod gode Raad og Hjælp dertil. Hun betragtede Udryddelsen af Kætteri som sin højeste Opgave.

Prædikanterne vedblev efter bedste Evne at prædike mod Livet ved Hoffet, og Hoffet vedblev efter bedste Evne at levere dem [Stof dertil]. Dansere og Gøglere blev ansatte Folk. Man svælgede i Fester og Drikkelag. Dronningen gjorde Fest for den høje Adel, og den høje Adel gjorde Fest for Dronningen. Det var et overdaadigt Levnet i Sus og Dus.

Den reformerte Prædiken var dem alle en højst ubehagelig Paamindeelse. De påsøede derfor paa at faa denne Prædiken forbudt. Lethington forlangte, at det skulde forbydes Prædikanterne at gaa saa meget i Enkeltheder, naar de revsede Synden. Men man svarede ham, at naar Folk vilde vogte sig for at give offentlig Forargelse, vilde Prædikanterne ogsaa opgive at gaa i det enkelte, men saa længe Protestanter ikke skammede sig ved at gaa imod Kristi Evangelium, saa længe vilde Guds Tjenere heller ikke ophøre med at vidne imod dem.

Der kom stadig Stof nok til Forargelse. En fransk Kvinde, der var Kammerpige hos Dronningen, fik et Barn med Dronningens Apotheker. Barnet kvalte de. De blev begge hængt. Men paa Grund af de løse Sæder, der høstes om fra Hoffet, og de liderlige Sange, der fra Hoffet naaede ud til Folket, faldt Skammen for en stor Del paa Dronningen.

„Fri os fra denne Horekvindes Tyranni,” skrev Knox i sin Reformationshistorie.

I Juni 1564 skulde der atter holdes en Generalsynode. Hoffolkene søgte da først at faa en Forhandling med Prædikanterne alene. Dette blev dem indrømmet, men paa Betingelse af, at der ikke maatte afstemmes om noget.

Paa dette Møde begyndte Lethington at tale om alle de Velgæringer, Dronningens Regering havde bragt, og den Frihed, de havde i religiøse Sager. Han fandt derfor, at det for Prædikanterne gjaldt om at bibringe Folket en god Mening om Dronningen. Han henvendte sig derfor til Knox og gjorde ham med megen Høflighed opmærksom paa, at man ønskede, at han skulde være forsigtigere, ikke fordi han selv kunde komme til at sige noget upassende, men fordi alle de, der var mindre kloge og dannede, let kunde misbruge hans Eksempel o. s. v.

Knox gjorde opmærksom paa, at Tilstandene ingenlunde var saa gode, som Lethington mente, og at han for sin Del var rede til at staa til Regnskab for alt, hvad han prædikede.

Lethington angreb nu Knox for hans Bøn for Dronningen. Denne lød nemlig saaledes: „O, Herre, hvis det er din Vilje, saa rens Hendes Majestæt Dronningens Hjerter for Afgudsdyrkelsens Gift og fri hende ud af Satans Strikker og Brand, i hvilke hun er opvokset, og i hvilke hun endnu af Mangel paa den rette Indsigt forbliver osv.

I vore Dage vilde en saadan Bøn for en Regent ikke gaa upaatalt hen i noget Land, men i Skotland kunde man paa den Tid ikke ramme en Prædikant, der ikke gik udenfor det Omraade, paa hvilket han kunde finde Medhold i Skriften.

Lethington rørte derfor heller ikke først ved det, man i vore Dage snarest vilde falde over, men havde ganske rigtig fundet de to mest saarbare Punkter i Bønnen. Han begyndte med at angribe Ordene „hvis det er din Vilje.” Hvor fandtes der vel i Skriften Eksempler paa en saadan Bøn, spurgte han.

Knox mente, at enten der fandtes Eksempler eller ikke, maatte han bede efter den almindelige Regel og sige ligesom Kristus: „Ske din Vilje!”

Lethington: „Men I bibringer Folket Tvivl om, hvorvidt Gud vil omvende Dronningen eller ikke.”

Knox: „Ikke jeg, men hendes eget Fjendskab ud Gud fremkalder denne Tvivl.”

Lethington: „Hvor! viser hun] Fjendskab mod Gud?”

Knox: „I alt, hvad hun gør; men især i to Ting, nemlig, at hun ikke vil høre Evangeliet om Kristus, og at hun opretholder Messen.”

Lethington: „Men det mener hun, er den rette Tro.”

Knox: „De, der ofrede deres Børn til Molok, mente selvfølgelig det samme.”

Lethington: „Men hvorfor beder De ikke for hende uden Betingelser?”

Knox: „Fordi jeg har lært at bede i Tro. Og Troen er, som De ved, afhængig af Guds Ord. Nu lærer Ordet mig, at Bønnen er til Fordel for Guds Udvalgelse af Sønner og Døtre. Men om hun hører til deres Tal eller ikke, har jeg gyldig Grund til at tvivle om. Og derfor beder jeg: Oplys

hendes Hjerter, hvis det er din naadige Vilje.”

Lethington: „Men er der i Skriften noget Eksempel paa en saadan Bøn?”

Knox: „Jeg vil ogsaa gøre et Spørgsmaal. Mener De, at Apostlene selv bad, ligesom de lærte andre at bede?”

Hele Forsamlingen: „Hvem tvivler vel paa det?”

Knox: „Vel! Petrus siger til Simon Troldekarl: Angre dine Synder og bed Gud tilgive dig dit Hjertes onde Tanker, hvis det er muligt.” Skulde ikke, Hr. Sekretær, den samme Tvivl kunde opkomme i mit Hjerter med Hensyn til Dronningen?”

Lethington: „Jeg vilde dog nødig, at De eller nogen anden skulde nære en saadan Tvivl.”

Knox: „Men Deres Vilje kan ikke være nok for min Samvittighed.”

Lethington: „Hvorfor siger De, at hun viser Formaning fra sig? Hun vil gerne høre enhver.”

Knox: „Men gør hun derefter? Eller har man nogensinde set, at hun tager Del i den offentlige Gudstjeneste?”

Lethington: „Aldrig, saa længe hun indbydes paa denne Maade!”

Knox: „Saa maa De ogsaa lade mig bede, som jeg mener, at Gud vil høre det.”

Lethington: „Men hvor finder De i Skriften, at den kalder et Menneske en Satans Træl? Eller at Profeter taler saa uærbødig om Konger og Fyrster?”

Knox: „Skriften siger, at vi alle af Naturen er Vredens Børn. Kristus selv siger, at Synden gør os til Syndens Trælle, og at det kun er Guds Søn, der gør fri. Hvilken Forskel mon der er mellem Vredens Børn, Syndens Trælle og Djævelens Slaver? Til Paulus siges der ogsaa: Se jeg sender dig ud iblandt Hedninger til at aabne deres Øjne, saa at de maa vende sig fra Mørket til Lyset og fra Satans Magt til Gud. — Mærk Dem disse Ord, Hr. Sekretær, og vredes ikke over, hvad Helligaanden siger.”

Lethington: „Men disse Ord er ikke henvendte til Konger.”

Knox: „Men Konger er heller ikkek undertagne.”

Lethington: „Hvor finder De, at en Profet nogensinde har talt saadan til Konger og Fyrster?”

Knox anførte nu Elias' Ord til Akab og Jesabel og andre Eksempler.

Lethington mente, at det var i Enrum, og da han ikke kunde hævde dette, mente han, at der hørte en særlig Aandens Drift til for at tale saadan.

Knox vilde ikke gaa ind herpaa og anførte endnu flere Eksempler.

Man vilde nu prøve paa at faa en af Prædikanterne til at gaa imod Knox med Hensyn til Spørgsmaalet om Øvrighedens Magt og Undersaatternes Pligter. Men ogsaa dette Forsøg mislykkedes. Lethington maatte derfor selv gaa i Hiden og anførte mange Ting mod Knox' Opfattelse. Knox var imidlertid ogsaa her hans Overmand. Knox' Opfattelse var nemlig i Overensstemmelse med, hvad Skotlands Adel ofte havde gjort overfor Kongerne.

Tilslidst kom Ordskiftet til at dreje sig om, hvorvidt Dronningens Messe burde undertrykkes eller ikke.

Knox: „Afgudsdyrkelse skal undertrykkes, og Afgudsdyrkerne endog efter Guds Ord straffes med Døden.”

Lethington: „Jeg ved, at Afgudsdyrkerne skal dø. Men ved hvem?”

Knox: „Ved Folket, thi Befalingen udgik til Israel.”

Lethington: „Men Folket fik ikke Befaling til at straffe Kongerne, fordi de var Afgudsdyrkere.”

Knox: „Jeg finder ingen Steder, at Kongerne har nogen særlig Ret til at forhåne Gud.”

Lethington: „Indrømmet! Men Folket kan ikke være Kongens Dommer. Og Folket kan ikke udføre Dommen. Det maa overlades til Gud at udføre den ved Død, Krig, Fangenskab el. lgn.”

Knox: „Det sidste er sandt, men for det første har De intet andet Vidnesbyrd end Deres egen Mening og Bifaldet fra de Folk, som er mere bange for at fornærme Fyrster end Gud.”

Lethington: „Jo jeg har Evropeas berømteste Mænd paa min Side.”

Han trak nu et Papir op af Lommen og læste Ord af Luther, Melancthon; Kalvin o. fl.

Knox svarede, at de paagældende Udtalelser aldeles ikke passede paa det foreliggende Tilfælde, thi de var dels rettede mod Folk, der ikke vilde anerkende nogen Øvrighed over sig (og en saadan Mening, ved De, at jeg har lige saa stor Afsky for som nogen”) og dels gjaldt de Folk, der ikke var samlede i nogen Stat. Gud krævede eet af Abraham, da han var fremmed i Ægypten og Kanaan, og noget andet af hans Efterkommere, da de selv raadede i Kanaan. Abraham fik ikke Befaling til at udrydde Afgudsdyrkelsen i Ægypten, men da Gud gav hans Efterkommere et Land i Eje, fik de dette Bud.

Hertil var Lethington ikke i Stand til at svare noget; men han forlangte nu, at Knox skulde bevise, at Undersaatter maatte undertrykke Regenters Afgudsdyrkelse.

Da Knox havde anført flere Eksempler af Skriften, som Lethington forgæves søgte at afkræfte, sluttede Lethington med at sige, at Knox stod alene med sin Mening og ikke vilde faa de lærdes Bifald.

*) Ordene „hvis det er muligt” er i den danske Oversættelse af 1907 gengivet ved „dog”, i den norske af 1906 ved „maaske”.

CHRISTMAS BOOKS.

Ideal Gift Books for Lutheran Sunday-School Scholars and Young People.

These volumes constitute juvenile literature of the very best kind and will make appropriate Christmas gifts for Sunday-school scholars.

LEDA SERIES

(64 Page Stories)

Leda. By Mrs. B. Clark. The story of a girl who lived in a tomb near the city of Rome. A vivid portrayal of life in sunny Italy.

Under the Stars and Stripes. By Mrs. B. Clark. A ragmuffin Italian boy picked up by a big-hearted American family and

brought to this country where he becomes intensely interested in America and its institutions.

His First Thanksgiving. By W. E. Schuette.

In the last mentioned story the author shows boys and girls that the road to success is honesty, diligence and perseverance.

Per Copy, \$0.25

GERTRUDE SERIES

(96 Page Stories)

The Angel of the Swamp. By G. W. Lose. The leading character in this story was a foster child who gave her life to service among the poor. She fell heir to a large estate, was for a time tricked out of it by a crafty priest; placed in a nunnery from which she

escaped, she again obtained possession of her estate and devoted it to the service of the poor.

Genevieve. By Christian Schmidt. Genevieve was the amiable daughter of a duke, was married to a count, was condemned to death on false accusation, but was set free by her executioners in a great forest where under oath she and her little son were compelled to remain for seven years, until accidentally found again by a count. A most touching story.

Per Copy, \$0.30

EDDINGTON SERIES

(128 Page Stories)

Eddington Place. By G. W. Lose. Eddington Place was the scene of a Christmas event in which Arthur, though away at a sanatorium, was the chief figure. Everything was planned and carried out according to his instructions; he himself came home

for the event but it was his last Christmas on earth.

Two Orphans. By Graetz-Clark. A touching story of the trials and triumphs of two orphan girls.

Per Copy, \$0.35

GETTMOR SERIES

(192 Page Stories)

Tom Gettmor. By W. E. Schuette. Tom Gettmor was a lad of quality and push who fought off handicaps, made friends, narrowly escaped going to jail, stood at the edge of a consumptive's grave, but in the end built up the best reputation and biggest mercantile house in Birdstown.

Per Copy, \$0.45

PRAYERS FOR LITTLE ONES

By Geo. Conrad

This booklet contains morning and evening prayers, table prayers and a variety of other simple and short prayers which parents and Sunday-school teachers will welcome as exceedingly helpful in teaching the little ones to pray.

Bound in cloth with a three color inlay, illustrating "Christ Blessing the Children". Also to be had in a gift edition bound in white leatherette with gilt edges and gold markings.

Price: Cloth \$0.25; White Leatherette, \$0.35.

NEW BIBLE

PICTURE BOOKS

Seek Ye the Lord. A new Bible Picture Book, 40 pages, 8 x 10 1/2 in size. Eight full page colored illustrations and many etchings. Text in large type and simple language. Bound in boards with cloth back and cover in

four colors. Per copy, \$0.30.

DAN. LUTH. PUBL. HOUSE,
Blair, Nebr.